

Пальчинська Мар'яна Вікторівна – кандидат філософських наук, докторант кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

ТРАНСФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕЦІАЛ ВІРТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ

У соціокультурному відношенні суспільство – складна динамічна система, розвиток якої детерміновано комплексом зовнішніх впливів, має певну кількість стійких станів, кожний з яких існує тільки в деякому інтервалі значень параметрів зовнішнього середовища. Трансформаційні процеси, притаманні сучасному суспільству, є за своєю спрямованістю складними, суперечливими і неоднозначними: «Зміна – настільки очевидна риса соціальної реальності, що будь-яка наукова соціальна теорія, якою б не була її вихідна концептуальна позиція, рано чи пізно повинна підійти до цього питання» [6, с. 12].

Соціальне пізнання постає у вигляді напрацювання взаємодоповнюючих альтернативних концепцій: «напруга між знанням і незнанням призводить до проблеми і до спроби рішення. Але воно завжди залишається непереборною» [3, с. 67]. Зміна системної цілісності взаємодії людини з формою її колективної життєдіяльності, як у природному середовищі, так і в штучно функціонуючій соціальності, є розвитком за рівнями структурної організації. Взятий в єдності змісту як процес зміни взаємодіючих факторів, він представляється зміною якісного рівня системи. Його можна позначити як соціальну трансформацію, яка визначається як «процес повного зниження рівня системно-ієрархічної структурованості, складності та поліфункціональності культурного комплексу в цілому...» [4]. Вищевказаний тип процесів призводить до змін самої соціальної системи: «... процеси соціокультурної трансформації мають якісну спільність детермінації і закономірностей протікання» [5].

Глобальні трансформації, яким підпорядковується сучасне суспільство в цілому і його окремі структурні елементи, потребують осмислення в рамках філософської парадигми. Перетворенням піддаються політична, економічна, соціальна, духовна і інші сфери суспільного життя. Під впливом віртуалізації змін також підпорядковується особистість, її світосприйняття, основи її соціальної життєдіяльності, тому актуальність дослідження трансформаційного потенціалу віртуального простору полягає у виявленні кореляції між віртуалізацією та трансформаціями, які притаманні суспільству у глобальних масштабах. Особливу значимість у даному контексті набуває осмислення впливу віртуального простору на різні комунікаційні рівні (міжособистісний, міжгруповий та інституційний), а як особливого типу суспільного та індивідуального буття, джерел і способів його породження, специфічних властивостей, особливостей і закономірностей функціонування.

Найбільш поширене трактування віртуального простору передбачає існування безлічі просторів (соціальний, культурний, політичний, релігійний тощо), які не зводяться один до одного, в яких протікає соціальне і індивідуальне буття. На ньому ґрунтується також ідея поліонтологічності, тобто включеності індивіда в ці простори. Прикладом може бути онтологічний плюралізм і дуалізм, які знаходять своє вираження в концепції множинності світів, зокрема, квантової механіки, космології, синергетики. Сьогодні ідея поліонтичності активно розробляється в такому напрямку як віртуалістика [2, с. 94]. У контексті вищевикладеного також слід виділити концепцію В. Ємеліна, який, спираючись на роботи Ж.Дельоза і Ж.Бодрійяра використовує поняття «симулякр» і характеризує віртуальний простір як «...організований простір симулякрів – особливих об'єктів, «відчужених знаків», які на

відміну від знаків- копій фіксують не схожість, а відмінність із референтною реальністю» [1].

Конвергенція віртуального і соціального актуалізує проблему трансформації соціальних відносин за рахунок їх перенесення у віртуальний простір. Глибина проникнення віртуальності в соціальне та індивідуальне життя дозволяє констатувати досить великий трансформаційний потенціал віртуального простору на систему життєдіяльності сучасного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Емелин В. Виртуальная реальность и симулякры. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.c-newtech.ru>
2. Носов Н. Виртуальная психология / Н. Носов. — М.: АГРАФ, 2000. — 424 с.
3. Поппер К. Логика социальных наук / К. Поппер // Вопросы философии.- 1992.- № 10.- С.65-75.
4. Тарасов А. Аналитика социокультурной трансформации — [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/analitika-sotsiokulturnoy-transformatsii>
5. Тарасов А. Теоретико-методологические аспекты аналитики социокультурной трансформации. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/teoretiko-metodologicheskie-aspekty-analitiki-sotsiokulturnoy-transformatsii>
6. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка; Пер. с англ. под ред. В. Ядова. - М.: Аспект Пресс, 1996. - 416 с.